

Eesti turbauuringute andmebaas ja ringmajandus

Mall Orru

Tallinna Tehnikaülikool

Eesti turbauuringute elektrooniline andmabaas TURBA loodi käesoleva kokkuvõtte autori eestvedamisel ning Keskkonnainvesteeringute Keskuse projekti toel. Alates 2020. aastast on turbageoloogia andmed kõigile huvilistele kättesaadavad veebiportaalis <https://turba.geoloogia.info>. Turbauuringute andmestik on kogutud Eesti Geoloogiakeskuse poolt 1967–2013 ning digitaliseeritud ja täiendatud Tallinna Tehnikaülikooli geoloogia instituudis. Andmebaas on eesti ja inglise keeles ning nii kasutatav ka rahvusvaheliselt. Koondatud on 558 turbaala uuringute plaanid ja alade iseloomustused. Laboratoorselt on analüüsitud kokku ligi 33 tuh proovi (määratud parameetrid: tuhasus, niiskus, lagunemisaste, pH, botaaniline koostis, kahjulikud elemendid). Eriliselt tuleb esile tõsta turba botaanilise koostise määranguid, mida on kokku üle 165 tuh. Nende abil on võimalik saada teavet muuhulgas ka Holotseeni kliimamuutuste iseloomustamiseks.

Turvas mängib arvestatavat osa ringmajanduses nii juba ajalooliselt kui tänapäeval. Pärast tarvitamist nii kasvuhoonetest kui farmidest veetakse biomass põllule, kus see täiendab orgaanilise süsiniku varu. Süsinik talletub mullas huumusena. Nii toimib turvas mullaviljakuse parandajana, seda eriti Lõuna-Eestis, kus on enam leetmullad. Ain Kull ja Martin Küttim koostasid uurimistöõ teemal: „Kasvusubstraatide kasutamise roll kaas-aegses toidumajanduses ja selle võimalikud alternatiivid“ (Riigikogu toimetised 48/2023). Nimetatud tööst selgub, et senist kasvusubstraadi tootmisel põhinevat kasvuhoonegaaside heitmete arvutamise metoodikat tuleb muuta või täiendada.

Ringmajanduses saab kasutada mahajäetud turbaaladel asuvat arvestatavat hästila-gunenud turba varu, mis on humiinaineterikas. Ringmajandusse sobivad ka turba tootmis-alade äärealad, kus viljeleda püsirohumaid.